

بررسی نقش سرمایه روانشناختی بر سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد

اسما قانع سنگ آتش^۱، زهراسادات میرزازاده^{۲*}، سید مرتضی عظیم زاده^۳، حسین عبدالملکی^۴

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۶/۳۰ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۱/۳۰)

چکیده

هدف محقق از این تحقیق، تعیین نقش سرمایه روانشناختی بر میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد بود. تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی به شمار می‌آید. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد (دانشگاه فردوسی، دانشگاه امام رضا (ع)، دانشگاه پیام نور، دانشگاه آزاد اسلامی) تشکیل می‌دادند (در مجموع ۱۰۸۱ نفر). روش نمونه‌گیری طبقه‌ای- تصادفی بود که به صورت تخصیص متناسب صورت گرفت (تعداد نمونه برابر با ۴۹۶ نفر). ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که بر اساس پرسشنامه‌های سرمایه اجتماعی پاتنام و پرسشنامه سرمایه روانشناختی لوتانز تدوین شده بود. برای اطمینان از روایی محتوایی پرسشنامه، پرسشنامه اولیه را به ۱۱ تن از اساتید رشته علوم اجتماعی ارائه و با جمع بندی نظرات آنان پرسشنامه نهایی تنظیم شد. همچنین روایی سازه پرسشنامه از طریق تحلیل عاملی اکتشافی و تاییدی مورد بررسی قرار گرفت. برای تایید پایایی از روش ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار پایایی پرسشنامه سرمایه اجتماعی ۰/۸۷ و پرسشنامه سرمایه روانشناختی ۰/۸۴ گزارش شد. در سطح آمار استنباطی، ابتدا توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون شاپیرو ویلک و بررسی شد و با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون‌های همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون، T مستقل استفاده شد. نتایج آزمون‌های آماری نشان داد: امیدواری با سرمایه اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم و معنی داری داشت ($r=0.274$ و $p=0.001$)، خوش بینی با سرمایه اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم و معنی داری داشت ($r=0.248$ و $p=0.001$)، تاب آوری با سرمایه اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم و معنی داری داشت ($r=0.199$ و $p=0.001$)، نهایتاً بین سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان رابطه مستقیم و معنی داری داشت ($r=0.262$ و $p=0.001$)، این در حالی است که بین خودکارآمدی و سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد رابطه معنی داری وجود نداشت ($r=0.085$ و $p=0.059$).

کلید واژه‌ها:

سرمایه روانشناختی، سرمایه اجتماعی، دانشجویان، تربیت بدنی.

^۱ - کارشناس ارشد مدیریت ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد

^۲ - استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد، (نویسنده مسئول)

^۳ - استادیار مدیریت ورزشی دانشگاه فردوسی مشهد

^۴ - عضو هیات علمی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، واحد کرج، دانشگاه آزاد اسلامی، کرج، ایران

مقدمه

است که منسجم و یکپارچه شود و این یکپارچگی در سایه همبستگی، همکاری، تعاون و اعتماد متقابل به وجود می‌آید و در این صورت است که سرمایه انسانی به سرمایه اجتماعی مبدل می‌شود و این سرمایه است که سینرژی‌زاست در غیر اینصورت، سرمایه‌های انسانی حتی اگر در سازمان و یا در کشور ماندگار شوند و فرار نکنند به قول «رابینز» ایجاد سینرژی منفی می‌نمایند (کفاش پور و همکاران، ۱۳۹۱). سرمایه اجتماعی را می‌توان حاصل روابط در جامعه دانست و آن را به مجموع منابعی که در ذات روابط سازمان اجتماعی به وجود می‌آیند و زندگی اجتماعی را مطلوب تر می‌سازند اطلاق کرد (بهادری خسروشاهی و همکاران، ۱۳۹۱). از طرفی، مطالعات سرمایه اجتماعی در زمینه ورزش و سازمان‌های ورزشی در حال تبدیل شدن به یکی از زمینه‌های مهم پژوهشی است. برای درک طبیعت سرمایه اجتماعی، دانستن این نکته که انواع آن در ابعاد جغرافیایی و زمینه‌های مختلف فرهنگی متفاوت است، بسیار مهم خواهد بود (اوسلانر^۴، ۱۹۹۸).

بسیاری از پژوهش‌های انجام گرفته در حوزه روانشناسی ورزشی، به بررسی تاثیر ورزش بر سلامت روانی پرداخته‌اند از جمله، حسینی و بشارت (۲۰۱۰) و نیز صالحی نژاد و بشارت (۲۰۱۰)، به رابطه مثبت تاب آوری، با عملکرد ورزشی، سلامت روان و نیز سرسختی در دانشجویان ورزشکار اشاره کرده‌اند. همچنین خود کارآمدی، بر پیامدهای رفتاری اثر می‌گذارد (لین^۵، ۲۰۰۶) و پیش بینی کننده چندین پیامد کاری مهم مانند گرایش‌های شغلی (ساکس^۶، ۱۹۹۵) پرورش مهارت (سچیو و جاج^۷، ۱۹۹۷) عملکرد شغلی (استاجکوویک^۸ و لوتانس، ۱۹۹۸) است. همچنین خوش بینی با عملکرد شغلی (به گلی و همکاران، ۲۰۰۰) و عملکرد تحصیلی (نانیس و دایت، ۲۰۰۳) رابطه مثبت دارد.

در حالی که سرمایه انسانی به دانش، مهارت و تجربه‌های افراد اطلاق می‌شود و سرمایه اجتماعی به شبکه روابط افراد با یکدیگر گفته می‌شود. اما سرمایه روانشناختی منعکس کننده دیدگاه شخصی خود فرد یا همان حس اعتماد فرد به خودش می‌باشد (عبدالملکی و همکاران، ۱۳۹۲). از این رو سرمایه روانشناختی را می‌توان به عنوان حس یا دیدگاه فرد در مورد توانایی خودش در استفاده موفقیت آمیز از سرمایه مالی، انسانی و اجتماعی که با خود دارد تلقی نمود (ونهوون^۱، ۲۰۰۸). سلیگمن (۲۰۰۰) معتقد است که سرمایه روانشناختی جنبه‌های مثبت زندگی آدمی را در بر می‌گیرد. او معتقد است که سرمایه انسانی و اجتماعی به آسانی قابل مشاهده و آشکار است و می‌توان آن را به سادگی اندازه گیری و کنترل کرد. در حالی که سرمایه روانشناختی بیشتر بالقوه بوده و اندازه گیری و توسعه آن دشوار است (سلیگمن، ۲۰۰۰).

از سوی دیگر در طول بیست و پنج سال گذشته واژه جدیدی تحت عنوان سرمایه اجتماعی در علوم اجتماعی سر برآورده است. هر چند این اصطلاح نسبتاً تازه به نظر می‌رسد، اما ریشه آن را می‌توان تا آغاز قرن بیستم دنبال کرد، حتی برخی آن را در آراء اندیشمندان متقدم و کلاسیک جستجو می‌کنند؛ مانند بسیاری از مفاهیم علوم اجتماعی، تعریف سرمایه اجتماعی نیز تا حدودی مسأله ساز می‌باشد و به همین دلیل در مورد سرمایه اجتماعی تعاریف متعددی وجود دارد (اسنایدر^۲، ۲۰۰۰). به طور مثال آن ویژگی که پاتنام^۳ بیشتر بر آن تأکید دارد، قابلیت شبکه‌ها و هنجارها در ایجاد و تسهیل منافع جمعی و تسهیل همبستگی و همکاری برای منافع دوسویه است (پاتنام، ۱۳۸۴).

در اینکه «سرمایه انسانی» در موفقیت یک سازمان و یک ملت اهمیت استراتژیک ویژه ای را دارا می‌باشد تردیدی نیست، ولی این سرمایه زمانی از اولویت بالاتری برخوردار

4- Uslander

5- lin

6- saks

7- Sechio & jaj

8- Stajkovich

1- Veenhoven

2- Snyder

3- Putnam

به اعتقاد ژانو^۱ (۲۰۰۶) و گاوروی^۲ (۲۰۰۷) خود کار آمدی، تعیین کننده مهمی در پیش بینی تدریس کارآمد معلمان و عملکرد تحصیلی دانش آموزان است و بر توانایی دانش آموزان برای غلبه بر مشکلات تاثیر می گذارد. فلتز و لیرگ^۳ (۲۰۰۳) و آقا ملایی و همکاران (۱۳۸۷) ارتباط معناداری بین خود کارآمدی و مشارکت در فعالیت‌های ورزشی بدست آوردند.

همچنین هاشمی نصرت آباد و همکاران (۱۳۹۰)، در تحقیقی با عنوان «نقش سرمایه روانشناختی در بهزیستی روانی با توجه به اثرات تعدیلی سرمایه اجتماعی» به این نتیجه رسیدند که سرمایه روانشناختی و مؤلفه‌های آن با بهزیستی روانشناختی و سرمایه اجتماعی از یک سو و بهزیستی روانشناختی با سرمایه اجتماعی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد. امیر خانی و عارف نژاد (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان «تحلیل تاثیر رفتار شهروندی سازمانی و سرمایه روانشناختی بر سرمایه اجتماعی» ابراز داشتند: نتایج این پژوهش حاکی از تایید تاثیر رفتار شهروندی سازمانی و سرمایه روانشناختی بر سرمایه اجتماعی است. بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۱) در پژوهشی با عنوان «رابطه سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه تبریز» ابراز داشتند که سرمایه روانشناختی و مؤلفه های آن با سرمایه اجتماعی رابطه مثبت و معنی داری دارد. از سویی، نتایج نشان داد که سرمایه روانشناختی و مؤلفه های آن قادرند تغییرات بهزیستی روانشناختی را به طور معنی داری پیش بینی کنند. بر این اساس افرادی که سرمایه روانشناختی مطلوب تری داشته از سرمایه اجتماعی بالاتری نیز بهره مند هستند. عبدالملکی و همکاران (۱۳۹۲) در مقاله ای با عنوان «بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و سلامت روان، مطالعه موردی دانشجویان دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران» ابراز داشتند که: نتایج حاصل از آزمون‌های آماری بین متغیرها حاکی از آن است که بین سرمایه اجتماعی و سلامت روانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. فیضی و همکاران

(۱۳۹۳) در تحقیق خود مدلی از عوامل موثر بر سرمایه اجتماعی در کارکنان اداره کل ورزش و جوانان خراسان رضوی ارائه کردند. جورج^۴ (۲۰۱۰) در پژوهشی تحت عنوان احساس ذهنی بهزیستی در اواخر عمر نشان داد، که رضایت از زندگی می تواند سبب افزایش شادی و امید در سال‌های آخر عمر باشد. بنابراین بین امیدواری و رضایت از زندگی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. لوتانس^۵ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان رهبری چالش‌های رفاه کارکنان از طریق ارتباط بین سرمایه روان شناختی و بهداشت روانی به این نتیجه رسیدند که بین رفاه کارکنان و سرمایه روان شناختی و بهداشت روانی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. نهایتاً چانگ^۶ و همکاران (۲۰۱۳) در تحقیقی با عنوان ارتباط روانی بین تعهد و عملکرد معلمان تربیت بدنی در تایوان به این نتیجه رسیدن که معلمانی که از سلامت روانی بالاتری برخوردار هستند تعهد و عملکرد مطلوب تری نسبت به معلمانی که از سلامت روانی پایین تری برخوردار هستند دارند.

با توجه به سابقه تحقیقات انجام شده در داخل کشور به این نتیجه می‌رسیم که زیاد به موضوع رابطه سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی پرداخته نشده است، همچنین می‌توان گفت، تحقیقات محدود و بسیار کمی به بررسی رابطه سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی در ورزش پرداخته‌اند. همچنین با توجه به پیشینه تحقیقات خارجی، همین موضوع صادق است. از طرفی دانشجویان تربیت بدنی منابع بالقوه سازمان های ورزشی هستند. توجه به این قشر از جامعه و میزان سرمایه های اجتماعی و روانشناختی آنها موجب می شود که در آینده سازمان های ورزشی از کارایی و بهره وری بالاتری برخوردار شوند. بررسی میزان سرمایه اجتماعی و روانشناختی دانشجویان تربیت بدنی، می‌تواند مسئولان امر را در برنامه ریزی ورزشی در سطح دانشگاه ها و سازمان های ورزشی یاری رساند. چرا که امروزه بر کسی پوشیده نیست که سرمایه اجتماعی و روانشناختی از

4- George

5- Luthans

6- Chang

1- Zhano

2- Gavri

3- Fletz & lirg

که بر اساس مقیاس ۵ ارزشی لیکرت امتیاز بندی شد. پرسشنامه شامل بخش‌های زیر بود:

بخش اول پرسشنامه: شامل ۳ سوال که مربوط به متغیرهای جمعیت‌شناختی ۱ شامل سن، جنسیت و دانشگاه محل تحصیل دانشجویان بود.

بخش دوم پرسشنامه: شامل ۲۴ سوال بود که سرمایه روانشناختی دانشجویان را اندازه‌گیری می‌کرد. سوال‌های ۴ تا ۹ (سوال ۶) مربوط به خودکارآمدی، ۱۰ تا ۱۵ (سوال ۶) مربوط به امیدواری، ۱۶ تا ۲۱ مربوط به تاب‌آوری و ۲۲ تا ۲۷ (سوال ۶) مربوط به خوش‌بینی بود. هر کدام از سوالات دارای مقیاس پنج ارزشی لیکرت به این صورت بود: کاملاً موافق ۵، موافق ۴، بی‌نظر ۳، مخالف ۲ و کاملاً مخالف ۱.

بخش سوم: شامل ۱۴ سوال بود که میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان را اندازه‌گیری می‌کرد. هر کدام از سوالات دارای مقیاس پنج ارزشی لیکرت به این صورت بود: کاملاً موافق ۵، موافق ۴، بی‌نظر ۳، مخالف ۲ و کاملاً مخالف ۱.

روایی پرسشنامه از نوع روایی محتوایی و روایی سازه بود. برای اطمینان از روایی محتوایی پرسشنامه، پرسشنامه‌اولیه را به ۱۱ تن از اساتید رشته علوم اجتماعی ارائه و با جمع‌بندی نظرات آنان پرسشنامه نهایی تنظیم شد. همچنین روایی سازه پرسشنامه و تاییدی مورد بررسی قرار گرفت. برای تایید پایایی پرسشنامه تحقیق با توجه به محدودیت‌های موجود، به منظور بررسی اولیه بین جامعه مورد نظر، تعداد ۳۰ پرسشنامه از بین پرسشنامه‌های توزیع شده به صورت کاملاً تصادفی انتخاب و با استفاده از نرم افزار آمار SPSS و ضریب آلفای کرونباخ مقدار پایایی پرسشنامه سرمایه اجتماعی ۰/۸۷ و پرسشنامه سرمایه روانشناختی ۰/۸۴ گزارش شد که با توجه به مقدار این ضریب می‌توان گفت که پرسشنامه از پایایی بالایی برای یک آزمون برخوردار است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی انجام شده است. در سطح آمار استنباطی، ابتدا توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون شاپیرو ویلک و بررسی شد و با توجه به طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون‌های همبستگی پیرسون،

مؤلفه‌های توسعه پایدار است و همچنین وجود این مؤلفه‌های مهم اجتماعی می‌تواند کارگزاران امر و نخبگان جامعه را در مسؤلیت‌های اجرایی یاری رساند. بنابراین دغدغه ذهن محقق این است که آیا بین سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی رابطه‌ای وجود دارد یا نه؟ همچنین وضعیت سرمایه‌های روانشناختی و اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی مشهد چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

تحقیق حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر چگونگی جمع‌آوری داده‌ها توصیفی از نوع همبستگی به شمار می‌آید که به شکل میدانی انجام گرفت. جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد (دانشگاه فردوسی، دانشگاه امام رضا (ع)، دانشگاه پیام نور، دانشگاه آزاد اسلامی) تشکیل می‌دادند که در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ در مقطع کارشناسی و در دو گروه جنسیتی (مونث و مذکر) مشغول به تحصیل می‌باشند که در مجموع ۱۰۸۱ نفر بودند. روش نمونه‌گیری طبقه‌ای-تصادفی بود که به صورت تخصیص متناسب صورت گرفت. از آنجاییکه در این تحقیق دو طبقه وجود دارد توزیع نمونه در بین دو طبقه به صورت متناسب (با توجه به جمعیت هر یک از طبقات در دانشگاه‌های شهر مشهد) تقسیم شد. در طبقه مونث با وجود ۵۹۰ نفر دانشجوی، بر اساس جدول مورگان ۲۳۴ نفر حجم نمونه را شامل می‌شود و در طبقه مذکر با وجود ۴۹۱ نفر، بر اساس جدول مورگان ۲۱۷ نفر حجم نمونه را تشکیل می‌دادند. که در مجموع ۴۵۱ نفر حجم نمونه تحقیق را شامل شد. سپس با احتمال ریزش ۲۰٪ تعداد ۵۴۱ پرسشنامه در بین دانشجویان توزیع شد که نهایتاً تعداد ۲۳۹ پرسشنامه توسط دانشجویان مذکر و ۲۵۷ پرسشنامه توسط دانشجویان مونث (مجموعاً ۴۹۶ پرسشنامه) به صورت کامل پر شده و در تجزیه و تحلیل‌های آماری مورد استفاده قرار گرفت. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه محقق ساخته‌ای بود که بر اساس پرسشنامه‌های سرمایه اجتماعی پاتنام و پرسشنامه سرمایه روانشناختی لوتانز تدوین شده و دارای ۴۱ سوال بود

به ترتیب کارآمدی (۳/۸۸ از ۵)، امیدواری (۳/۷۷ از ۵)، تاب آوری (۳/۷۳ از ۵) و خوش بینی (۳/۶۹ از ۵) می باشند. میزان سرمایه روانشناختی در دانشگاه امام رضا (ع) (۴ از ۵) بیشتر از سایر دانشگاه ها می باشد، پس از آن دانشگاه های آزاد (۳/۸۶ از ۵)، فردوسی (۳/۷۷ از ۵) و پیام نور (۳/۶۳ از ۵) قرار دارند. از نظر سرمایه اجتماعی، میزان سرمایه اجتماعی کل در بین نمونه تحقیق ۳/۷۱ از ۵ می باشد که می توان گفت سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه های مشهد بیشتر از متوسط و تقریباً زیاد است. همچنین مولفه های سرمایه اجتماعی در بین نمونه تحقیق به ترتیب عمل متقابل (۳/۹۱ از ۵)، شبکه روابط اجتماعی (۳/۷۱ از ۵) و اعتماد اجتماعی (۳/۵۱ از ۵) می باشد. میزان سرمایه اجتماعی در دانشگاه امام رضا (ع) (۴/۰۷ از ۵) بیشتر از سایر دانشگاه ها می باشد، پس از آن دانشگاه های فردوسی (۳/۸۱ از ۵)، پیام نور (۳/۶۵ از ۵) و آزاد (۳/۴۸ از ۵) قرار دارند.

محقق از آزمون KMO برای کفایت حجم نمونه و درک اینکه آیا تعداد گویه ها برای پیش بینی هر مولفه کافی است، استفاده کرد. همچنین از آزمون بارتلت نیز برای تعیین اینکه آیا گویه ها با یکدیگر همبستگی کافی را دارند، استفاده شد. نتایج این آزمون ها در جدول ۱ قابل مشاهده می باشد.

جدول ۱. نتایج آزمون KMO و بارتلت

نتایج	متغیر
۰/۷۴۶	آزمون KMO جهت متناسب بودن اندازه نمونه
۲۷۶	درجه معنی داری
۰/۰۰۱	آزمون بارتلت جهت درست بودن تفکیک عامل ها

تربیت بدنی بدست آمد. در ادامه همبستگی درونی هریک از مولفه ها در عوامل مشخص شده از طریق آلفای کرونباخ محاسبه گردید. با توجه به ماهیت اکتشافی بودن پژوهش، عواملی که همبستگی درونی بالاتری از ۰/۶۳۹ داشتند، به عنوان عامل مناسب برای توضیح سرمایه روانشناختی در نمونه انتخاب شدند. بنابر این ۴ عامل بدست آمده ۶۱/۷۲

تحلیل رگرسیون، T مستقل استفاده شد. این محاسبات از طریق نرم افزار SPSS (نسخه ۲۰) و Amos Graphics (نسخه ۲۲) اجرا شد.

نتایج و یافته های پژوهش

نتایج توصیفی تحقیق به طور خلاصه به صورت زیر بود: نتایج به دست آمده در مورد وضعیت سنی افراد نمونه به این صورت است که میانگین سنی آنها ۲۲/۰۶ سال است، هرچند که در بین آنها دانشجویانی با سن بالاتر (۴۲ سال) و پایین تر (۱۸ سال) نیز دیده می شود. از نظر جنسیت ۲۳۹ نفر از افراد نمونه را دانشجویان مذکر و ۲۵۷ نفر از آنان را دانشجویان مونث تشکیل داده اند. از لحاظ دانشگاه محل تحصیل بیشترین تعداد نمونه (۲۰۴ نفر) دانشجویان دانشگاه پیام نور هستند و بعد از آن به ترتیب دانشگاه آزاد اسلامی (۱۱۰ نفر)، دانشگاه فردوسی (۱۰۳ نفر) و دانشگاه امام رضا (ع) (۷۹ نفر) در مکان های بعدی قرار دارند. نکته قابل توجه این است که دانشگاه امام رضا (ع) به دلیل اینکه در مقطع کارشناسی دانشجوی مونث ندارد، پس در نمونه تحقیق نیز از این دانشگاه دانشجوی مونث انتخاب نشده است. به لحاظ سرمایه روانشناختی، میزان سرمایه روانشناختی در بین نمونه تحقیق ۳/۷۶ از ۵ می باشد که می توان گفت سرمایه روانشناختی دانشجویان دانشگاه های مشهد بیشتر از متوسط و تقریباً زیاد است. همچنین مولفه های سرمایه روانشناختی

بر اساس گزارش لیچ، برت و مورگان (۲۰۰۵)، میزان KMO باید بیشتر از ۰/۷ و بارتلت باید کمتر از ۰/۰۵ باشد. با توجه به نتایج جدول ۱ می توان گفت که حجم نمونه جهت تحلیل عاملی اکتشافی مناسب است و همچنین متغیرها دارای همبستگی مناسبی هستند. در ادامه با اجرای دستور چرخش متعامد ۴ عامل برای توضیح سرمایه روانشناختی دانشجویان

درصد واریانس را به خود اختصاص دادند. همچنین ۳ عامل واریانس را به خود اختصاص داد. بدست آمده از پرسشنامه سرمایه اجتماعی ۵۸/۶۱ درصد

جدول ۲. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه سرمایه روانشناختی

عوامل	گویه ها	بار عاملی	درصد واریانس عوامل	آلفای کرونباخ
خود کارآمدی	با اعتماد یک مساله طولانی را بررسی می کنم تا یک راه حل بیابم.	۰/۷۰۲	۲۶/۱۴	۰/۶۷۶
	من با اعتماد کامل می توانم وظایفم را در کارهای جمعی معین کنم.	۰/۶۹۵		
	من با اعتماد کامل می توانم اهداف زندگی ام را تعیین کنم.	۰/۶۳۹		
	من با اعتماد کامل می توانم اطلاعات مفیدی به سایر ورزشکاران هم رشته ام ارائه کنم.	۰/۶۴۸		
امیدواری	اگر من در کار و موقعیتی گیر بیفتم می توانم راه های زیادی برای خلاص شدن از آن بیابم..	۰/۶۵۸	۱۳/۲۹	۰/۷۳۸
	در حال حاضر من به شدت اهداف ورزشی ام را دنبال می کنم.	۰/۷۵۶		
	من فکر می کنم روش های زیادی برای هر مشکل وجود دارد..	۰/۷۶۶		
	هم اکنون من خودم را به عنوان موفق ترین فرد در این ورزش می بینم.	۰/۶۶۷		
	هم اکنون من خودم را به عنوان موفق ترین فرد در این ورزش می بینم.	۰/۷۰۰		
	در حال حاضر من می توانم با اهدافی که برای خودم مشخص کرده ام روبرو شوم.	۰/۶۹۰		
تاب آوری	زمانی که با مانعی در امور زندگی ام روبرو می شوم با زحمت کمی آن را اصلاح می کنم و به کارم ادامه می دهم	۰/۶۴۳	۱۱/۶۴	۰/۷۰۵
	من معمولاً مشکلات متنوع را می توانم مدیریت کنم.	۰/۷۰۵		
	من اگر مجبور باشم، در حین انجام تکالیف با خودم حرف می زنم.	۰/۸۳۴		
	من معمولاً در مواقع فشار کاری یا زندگی قدم می زنم.	۰/۶۸۱		
	من می توانم بر مشکلاتم غلبه کنم، زیرا که قبلاً تجربه چنین مشکلاتی را داشته ام.	۰/۷۱۷		
	من احساس می کنم که می توانم همزمان چند فعالیت را انجام دهم.	۰/۶۶۴		
خوشبینی	من انتظار بهترین عملکرد را دارم، حتی زمانی که اهداف ورزشی ام در حین انجام آن ها نامشخص باشند.	۰/۷۰۰	۱۰/۶۵	۰/۷۸۶
	اگر چیز اشتباهی برایم پیش آید، سعی می کنم عملکردم عاقلانه و بهتری را از خود نشان بدهم.	۰/۶۹۹		
	من همیشه جنبه های مثبت را می بینم.	۰/۶۸۸		
	من راجع به آنچه که برایم در آینده در ارتباط با کار و ورزشم اتفاق می افتد خوشبین هستم.	۰/۶۴۶		
	من به امور ورزشی ام به عنوان یکی از بهترین وجوه زندگی ام، نگاه می کنم	۰/۷۳۷		

چهار عامل شناخته‌شده در این تحقیق با عناوین « خودکارآمدی، امیدواری، تاب‌آوری و خوش‌بینی» نام‌گذاری شدند. نام‌گذاری این عوامل براساس محتوای گویه‌های توصیف‌کننده هر یک از عوامل پایه ریزی شد.

بررسی نتایج مولفه‌ها نشان داد که ۲۱ سوال از ۲۴ سوال پرسشنامه در خصوص سرمایه روانشناختی به لحاظ بار عاملی مساوی یا بیشتر از معیار مبنای قرار دارند و ۳ سوال نیز به دلیل داشتن بار عاملی کمتر از مبنای، از تحلیل عاملی خارج شدند.

جدول ۳. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی پرسشنامه سرمایه اجتماعی

عوامل	گویه‌ها	بارعاملی	درصد واریانس عوامل	آلفای کرونباخ
اعتماد اجتماعی	به نظر من بیشتر مردم قابل اعتمادند.	۰/۷۳۲	۳۶/۱۸	۰/۷۳۲
	آدم تا از کسی بدی ندیده باید به او اعتماد کند.	۰/۷۵۱		
	اطمینان دارم اطرافیانم با من صادق هستند.	۰/۶۸۲		
	اطمینان دارم اطرافیانم به کامیابی و موفقیت من توجه دارند.	۰/۶۴۹		
	اطمینان دارم که اطرافیانم اطلاعات مهم را با من در میان می‌گذارند.	۰/۶۷۵		
شبکه روابط اجتماعی	نظر و ارزیابی دیگران مهم است که چگونه در باره من فکر می‌کنند.	۰/۶۵۵	۱۲/۰۶	۰/۷۸۹
	با اطرافیانم به تفریح می‌روم.	۰/۶۸۳		
	به قول و وعده اطرافیانم امیدوارم.	۰/۷۰۲		
	اطرافیانم فرصت زیادی برای عضویت من در گروه‌های اجتماعی فراهم می‌کنند.	۰/۶۹۹		
	اگر مشکلی پیش آید اطرافیانم برای رفع آن به من کمک می‌کنند.	۰/۶۶۴		
عمل متقابل	علاقه‌مندم برای رسیدن به یک هدف مشترک کار کنم.	۰/۷۳۶	۱۰/۳۷	۰/۷۶۷
	معتقدم که با کمک به دیگران، در دراز مدت به خودم کمک کرده‌ام.	۰/۶۷۹		
	معتقدم موفقیت جمعی بهتر از موفقیت فردی است.	۰/۷۳۰		
	در زمان بروز مشکلات بین من و اطرافیانم، تمایل به راه حل‌های مشترک زیاد است.	۰/۶۸۱		

از معیار مبنای قرار دارند. ۳ عامل شناخته‌شده در این تحقیق با عناوین « اعتماد اجتماعی، شبکه روابط اجتماعی و عمل

بررسی نتایج مولفه‌ها نشان داد که ۱۴ سوال پرسشنامه در خصوص سرمایه اجتماعی به لحاظ بار عاملی مساوی یا بیشتر

متقابل اجتماعی» نام گذاری شدند. نام گذاری این عوامل براساس محتوای گویه های توصیف کننده هر یک از عوامل پایه ریزی شد. همچنین نتایج تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه ها در ادامه مورد بررسی قرار گرفت که بر اساس شاخص های آماری برازش مناسب مدل را برای داده ها نشان می دهد. با استفاده از شاخص هایی همچون χ^2 و آماره های مناسب برازش مدل به شرح جدول ۴ و ۵ می باشد:

جدول ۴. شاخص های برازش مدل سرمایه روانشناختی

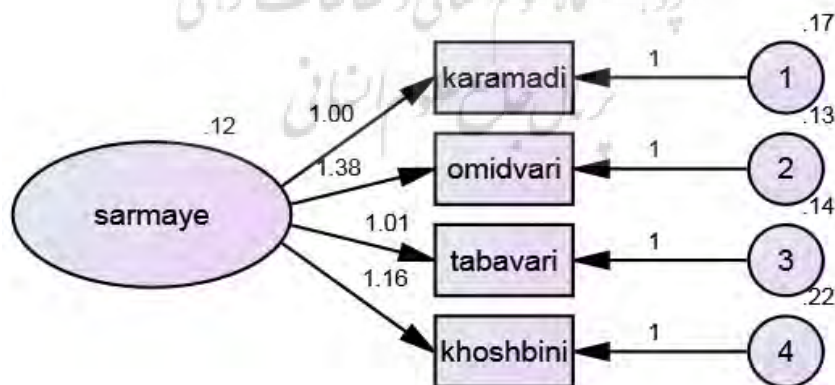
RMSEA	AGFI	GFI	NFI	NNFI	CFI	X2	
۰/۰۳۸	۰/۹۸۳	۰/۹۹۷	۰/۹۹۴	۰/۹۸۱	۰/۹۹۷	۰/۴۸	میزان
کمتر از ۰/۰۵	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	کمتر از ۲	ملاک
برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	تفسیر

جدول ۵. شاخص های برازش مدل سرمایه اجتماعی

RMSEA	AGFI	GFI	NFI	NNFI	CFI	X2	
۰/۰۲۵	۰/۹۸۹	۱/۰۰	۱/۰۰	۰/۹۵۳	۰/۹۰۲	۰/۶۵	میزان
کمتر از ۰/۰۵	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	بیشتر از ۰/۹۰	کمتر از ۲	ملاک
برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	برازش مطلوب	تفسیر

مدل دارای بارهای عاملی مناسب (بیش از ۱) می باشند، بنابراین تایید کننده نتایج قبلی هستند. همچنین پایایی سازه نیز با توجه به میزان پایایی مرکب (۱۲/۶۶) و واریانس استخراج شده (۳/۵۳) تایید شد.

در ادامه و در شکل ۱، خروجی نرم افزار Amos Graphics نتایج تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه سرمایه روانشناختی را نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می شود هر ۳ عامل که در تحلیل عاملی اکتشافی بدست آمدند در این

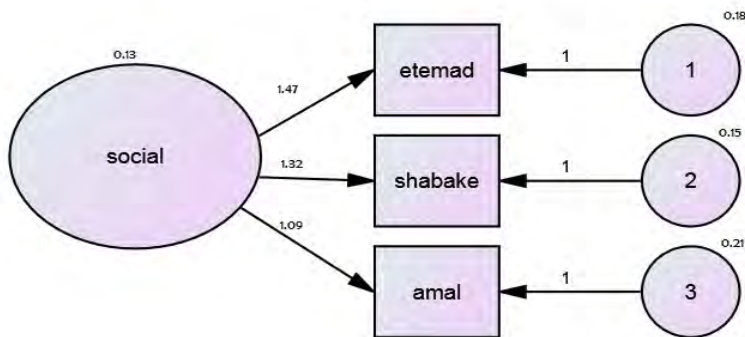
شکل ۱. نتایج آزمون تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه سرمایه روانشناختی

نتایج تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه سرمایه اجتماعی را

در ادامه و در شکل ۲، خروجی نرم افزار Amos Graphics

بنابراین تایید کننده نتایج قبلی هستند. همچنین پایایی سازه نیز با توجه به میزان پایایی مرکب (۶/۰۲) و واریانس استخراج شده (۱/۷۸) تایید شد.

نشان داده شده است. همانطور که ملاحظه می شود هر ۳ عامل که در تحلیل عاملی اکتشافی بدست آمدند در این مدل دارای بارهای عاملی مناسب (بیش از ۱) می باشند،

شکل ۲. نتایج آزمون تحلیل عاملی تاییدی پرسشنامه سرمایه اجتماعی

قبل از انجام آزمون های تحقیق، برای مشخص کردن طبیعی بودن توزیع داده‌ها از آزمون شاپیروویلک استفاده شد که

جدول ۶. نتایج آزمون شاپیرو ویلک جهت بررسی طبیعی بودن توزیع داده‌ها

مؤلفه ها	آماره آزمون	درجه آزادی	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
خودکارآمدی	۰/۹۷	۴۹۴	۰/۰۸	داده ها طبیعی اند
امیدواری	۰/۹۷	۴۹۴	۰/۰۸	داده ها طبیعی اند
تاب آوری	۰/۹۸	۴۹۴	۰/۰۸	داده ها طبیعی اند
خوش بینی	۰/۹۷	۴۹۴	۰/۰۸	داده ها طبیعی اند
اعتماد اجتماعی	۰/۹۵	۴۹۴	۰/۰۷	داده ها طبیعی اند
شبکه روابط اجتماعی	۰/۹۳	۴۹۴	۰/۰۷	داده ها طبیعی اند
عمل متقابل اجتماعی	۰/۸۷	۴۹۴	۰/۰۶	داده ها طبیعی اند

سرمایه روانشناختی و ابعاد آن را با سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه‌های مشهد را با استفاده از آزمون همبستگی پیرسون نشان می دهد.

با توجه به نتایج جدول ۶، می توان نتیجه گرفت که توزیع همه داده‌ها طبیعی است و بنابراین برای آزمون فرضیه‌ها باید از آزمون‌های پارامتریک استفاده شود. جدول ۷ رابطه بین

جدول ۷. رابطه سرمایه روانشناختی و ابعاد آن با سرمایه اجتماعی با آزمون همبستگی پیرسون

مؤلفه ها	همبستگی پیرسون	تعداد	سطح معنی داری	نتیجه آزمون
خودکارآمدی	۰/۰۸۵	۴۹۶	۰/۵۹	رد
امیدواری	۰/۲۷۴	۴۹۶	۰/۰۰۱	تایید

تاب آوری	۰/۱۹۹	۴۹۶	۰/۰۰۱	تایید
خوش بینی	۰/۲۴۸	۴۹۶	۰/۰۰۱	تایید
سرمایه روانشناختی	۰/۲۶۲	۴۹۶	۰/۰۰۱	تایید

$P < 0/05$ معنی دار است.

برای بررسی رابطه چندگانه بین ابعاد مختلف سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی از تحلیل رگرسیون چند متغیره استفاده شد که نتایج آن در ادامه به آنها پرداخته خواهد شد.

با توجه به نتیجه آزمون همبستگی پیرسون، می توان گفت بین سرمایه روانشناختی (امیدواری، خوش بینی و تاب آوری) با سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی دانشگاه های مشهد رابطه معنی داری وجود دارد. اما رابطه خودکارآمدی و سرمایه اجتماعی معنی دار نبود.

جدول ۸. مدل تحلیل رگرسیون به روش همزمان بین ابعاد سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی

مدل	درجه آزادی	F	R	R2	R تصحیح شده	معنی داری
رگرسیون	۴	۱۳/۷۳	۰/۳۱۷	۰/۱۰۱	۰/۰۹۳	۰/۰۰۱

$P < 0/01$ معنی دار است.

باشد. به منظور نشان دادن درجه اهمیت هر یک از مولفه ها نیز از جدول ۹ می توان دریافت که امیدواری با ضریب بتا ۰/۲۲۴ مهم ترین پیش بینی کننده سرمایه اجتماعی می باشد.

نتایج جدول ۷ مدل رگرسیونی پژوهش را تایید می کند. ضریب همبستگی چندگانه برای ترکیب خطی ابعاد سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی $R=0/317$ و ضریب تعیین $R2=0/101$ است که در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می

جدول ۹. تحلیل رگرسیون چندگانه به روش همزمان

عدد ثابت	B غیر استاندارد	B استاندارد شده	آماره t	معنی داری
۲/۵۴			۱۰/۹۱۵	۰/۰۰۱
-۰/۱۳۹		-۰/۱۲۰	-۲/۳۰۷	۰/۰۲۱
۰/۲۳۰		۰/۲۲۴	۳/۸۹۲	۰/۰۰۱
۰/۰۸۲		۰/۰۶۸	۱/۲۷۸	۰/۲۰۲
۰/۱۴۴		۰/۱۴۵	۲/۷۶۶	۰/۰۰۶

$P < 0/01$ معنی دار است.

بحث و نتیجه گیری

در این تحقیق مشخص شد که امیدواری دانشجویان تربیت بدنی با سرمایه اجتماعی آنها رابطه مستقیم و مثبت داشت. امید داشتن به آینده می‌تواند یکی از عوامل متعدد توسعه و افزایش میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان تربیت بدنی باشد که نه تنها باعث افزایش ارتباط آنان در محیط دانشگاهی بلکه از طریق گردهم آوردن آنان در کنار یکدیگر در مکان‌های ورزشی و یا مکان‌های عمومی (مثلاً برای تماشای یک مسابقه ورزشی که از تلویزیون پخش می‌شود)، باعث افزایش ارتباطات رودررو و تعاملات اجتماعی بهتر دانشجویان نیز می‌شود. امیدواری می‌تواند در بهبود شبکه روابط اجتماعی از طریق تفریح با اطرافیان، اطمینان داشتن از وعده‌های اطرافیان، فراهم کردن فرصت‌هایی برای عضویت در گروه‌های اجتماعی و رفع و رجوع مشکلات از طریق کار گروهی موثر باشد. دانشجویانی که از درجات بالای امید بهره می‌برند، به دیگران به عنوان منابع حمایتی و پایگاه‌هایی که می‌توانند به آنها تکیه نمایند، می‌نگرند. همچنین این افراد از این اعتقاد برخوردارند که می‌توانند با چالش‌هایی که ممکن است در زندگی‌شان با آنها روبرو شوند، سازگار شوند، شادی بالاتری تجربه می‌نمایند و از زندگی‌شان رضایت بیشتری دارند. آنها همچنین می‌توانند این گفتمان درونی را در خود رشد دهند که «من می‌توانم این کار را به پایان برسانم، من نباید شکست بخورم و ناامید شوم». آنها بیشتر موفقیت‌هایشان را می‌بینند تا شکست‌هایشان را. در خصوص رابطه امیدواری و سرمایه اجتماعی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات، نصیری و جوکار (۱۳۸۷)، هاشمی نصرت آباد و همکاران (۱۳۹۰)، امیرخانی و عارف‌نژاد (۱۳۹۱)، بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۱)، که در تحقیقات خود رابطه مثبتی بین امیدواری و سرمایه اجتماعی پیدا کرده بودند، همچنین استاس (۱۹۸۶) که در تحقیق خود ابراز داشت امید به اینکه این رویدادها، رویدادهایی مثبت و دارای پیامدهای مطلوبی باشند می‌تواند پیش‌بینی‌کننده وقوع رویدادهای مثبت در آینده و در نتیجه افزایش

سلامت روانی باشد. زیکا و چمبرلین (۱۹۹۲)، بیلی و اسنایدر (۲۰۰۷)، کانازاوا و همکاران (۲۰۰۹)، جورج (۲۰۱۰)، که در تحقیقات خود از نقش مثبت امیدواری بر سرمایه اجتماعی بحث می‌کنند، همسویی دارد. در نهایت می‌توان گفت به خود امید داشتن، برابر با اعتماد به خویش است. در امیدواری شخص نبروهای خلاقه خویش را در راه بهبود چگونگی زندگی‌اش به کار برد. امید بخش ذهنی و اعتماد، بخش رفتاری است و باید با این اندیشه آغاز کرد که همه چیز چاره پذیر است. صرف نظر از هر گونه شرایط، باز هم می‌توان تصمیم به تفکر امیدوارانه گرفت و این کار شخص را یاری می‌کند که رفتارهای اعتماد آمیز را برگزیند و احساس بهزیستی و رضایت از زندگی داشته باشد.

همچنین در این تحقیق مشخص شد که خودکارآمدی دانشجویان تربیت بدنی با سرمایه اجتماعی آنها رابطه معنی داری نداشت. افراد نمونه این پژوهش در مسائلی از قبیل استفاده از راه‌های زیادی برای خلاص شدن از موقعیت‌هایی که در آن گیر بیفتند، دنبال کردن اهداف شخصی و بخصوص اهداف ورزشی، استفاده از روش‌های زیادی برای هر مشکل، باور داشتن خود به عنوان فردی موفق، روبرو شدن با اهداف از پیش تعیین شده و مواردی از این قبیل، دچار مشکل هستند.

در خصوص رابطه خودکارآمدی و سرمایه اجتماعی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقی که همسو باشد یافت نشد اما با نتایج تحقیقات زیر همخوانی ندارد: هاشمی نصرت آباد و همکاران (۱۳۹۰) که در تحقیق خود ابراز داشت خودکارآمدی با سرمایه اجتماعی رابطه مثبت و معنی داری دارد. از دلایل عدم همسویی می‌توان به تفاوت در جامعه آماری و حجم نمونه تحقیق اشاره کرد. پژوهش مذکور در دانشجویان دانشگاه تبریز و با حجم نمونه ۴۰۰ نفر صورت گرفته است، حال آنکه تحقیق حاضر در جامعه آماری دانشجویان تربیت بدنی شهر مشهد و با حجم بالای نمونه آماری انجام شده است و همانطور که واضح است سطح خودکارآمدی در بین مناطق جغرافیایی مختلف تفاوت

همکاران (۱۳۹۱) که در تحقیقات خود رابطه مثبت و معنی داری بین خوش بینی و سرمایه اجتماعی گزارش کردند و همچنین با تحقیقات ریچارد (۱۹۸۹) و لیدهام، مه یرویتس، مویرهد و همکاران (۱۹۹۵) که ابراز داشت افراد خوش بین از سلامت روانی بالاتری برخوردارند، مک کی و پلانیت (۱۹۹۹) که در پژوهش خود رابطه مثبتی بین خوش بینی و سلامتی را گزارش کردند، همسویی دارد. افراد در سایه امنیت می توانند به خواسته ها و اهداف خود دست یابند. انسان ها در آرامش و با آسودگی خاطر می توانند به جامعه و محیط پیرامون خوش بین باشند. وقتی افراد می توانند به دیگران اعتماد کنند و روابط اجتماعی و تعامل صحیح برقرار نمایند که از اطرافیان خود احساس ایمنی کنند. خوش بینی، زمانی در افراد شکل می گیرد که اطمینان داشته باشند روابط میان افراد به گونه ای تنظیم شده است که حقوق و خواسته های حیاتی آنان محقق می شود و کارها و امور جامعه مسیر درست و طبیعی خود را طی خواهد کرد. بنابراین برقراری فضای اعتماد و آرامش در دانشگاه ها می تواند بر افزایش خوش بینی دانشجویان موثر واقع شود.

همچنین در این تحقیق مشخص شد که تاب آوری دانشجویان تربیت بدنی با سرمایه اجتماعی آنها رابطه مستقیم و مثبت داشت. با توجه به افزایش تنش در زندگی امروز انسان ها، بدیهی است که عمده مفاهیم اجتماعی تابعی از توانایی انسان در مقابله با این تنش ها باشند. به معنای دیگر وقتی اهمیت رشد سرمایه اجتماعی در شکل گیری روند توسعه پایدار در یک کشور روشن می شود اولین و مهم ترین گزینه پیش رو برای رشد این مقوله در هر جامعه ای ارتقاء تاب آوری افراد است. تاب آوری دانشجویان تربیت بدنی می تواند یکی از عوامل متعدد افزایش میزان سرمایه اجتماعی و بخصوص عمل متقابل اجتماعی در آنها باشد. با افزایش عمل متقابل اجتماعی در بین دانشجویان، آن ها علاقه مند به کار کردن به صورت گروهی برای رسیدن به موفقیت می شوند و همچنین دانشجویان معتقدند با کمک کردن به دیگران، در دراز مدت به خود کمک کرده اند، موفقیت جمعی را بهتر از

زیادی دارد. همچنین پرسشنامه های مورد استفاده در این تحقیق با تحقیق مذکور تفاوت دارد که این امر می تواند از دلایل عدم همسویی باشد. شوردفگر، کنرمن و شونهورن (۲۰۰۸) که در تحقیق خود از وجود رابطه مثبت بین خودکارآمدی و سرمایه اجتماعی صحبت کردند. یکی از علل عدم همخوانی می تواند در جامعه آماری این دو تحقیق باشد. پژوهش مزبور در بین زنان معلم صورت گرفته است. شواهد حاکی از آن است افرادی که به توانایی های خود اعتماد ندارند، در موقعیت های مخاطره دچار یأس و ناامیدی شده، احتمال اینکه به نحو مؤثری عمل کنند کاهش می یابد. این امر به نوبه خود منجر به احساس ناکارآمدی بیشتر می گردد و همین امر باعث می شود که برقراری تعاملات اجتماعی فرد با دیگران کاهش یابد و کمتر به سوی گروه های اجتماعی تمایل داشته باشد. بنابراین برگزاری دوره های کوتاه مدت روانشناسی در دانشگاه ها برای بهبود خودکارآمدی دانشجویان می تواند از ناکارآمدی آنان جلوگیری کرده و خودکارآمدی در آنان را افزایش دهد.

از طرفی در این تحقیق مشخص شد که خوش بینی دانشجویان تربیت بدنی با سرمایه اجتماعی آنها رابطه مستقیم و مثبت داشت. هر چند مفهوم اعتماد پیچیده و درک آن دشوار است، لیکن در یک رابطه مبتنی بر اعتماد عناصر زیر وجود دارند: صراحت و بازبودن، سهم کردن، پذیرش، حمایت و تمایلات همکاری جوینانه. خوش بینی می تواند یکی از علل افزایش سرمایه اجتماعی و بخصوص اعتماد اجتماعی باشد. با افزایش اعتماد اجتماعی در بین دانشجویان آن ها اطرافیان خود را انسان هایی قابل اعتماد می بینند و تا وقتی که از اطرافیان خود بدی ندیده باشند به آن ها اعتماد می کنند. همچنین دانشجویان می توانند اطمینان داشته باشند که اطرافیشان با آن ها صادقانه برخورد می کنند، به کامیابی و موفقیت آن ها توجه می کنند و اطلاعات مهم را با آنان در میان می گذارند. در خصوص رابطه خوش بینی و سرمایه اجتماعی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات، هاشمی نصرت آباد و همکاران (۱۳۹۰)، امیر خانی و عارف نژاد (۱۳۹۱)، بهادری خسروشاهی و

اجتماعی را از حیث نظری و تجربی به خود اختصاص داده است. این مفهوم به دلیل ماهیت و محتوایی که دارد تقریباً به تمامی موضوعات و مسائل مطرح در حوزه انسانی و اجتماعی ارتباط پیدا می‌کند. این ارتباط و پیوند هر چند که در نوع خود بیانگر اهمیت کارکردی سرمایه اجتماعی می‌باشد لیکن موجب پیچیدگی، گستردگی و تنوع موضوع نیز شده است که برآیند آن را می‌توان در چند وجهی بودن، اختیار نمودن سطوح و واحدهای تحلیلی متعدد، پیچیدگی مفهومی و دیگر موارد جستجو نمود. در این تحقیق مشخص شد که رابطه بین سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی در دانشجویان تربیت بدنی مستقیم و مثبت است. با توجه به مباحث نظری و تئوری‌های پژوهش حاضر می‌توان گفت که عوامل مختلفی در شکل‌گیری سرمایه اجتماعی می‌توانند موثر واقع شوند. سرمایه اجتماعی به مردم این آموزه را القا می‌کند که «منافع خودت را در عمل در جهت منافع جمعی تعقیب کن» در مجموع الزامات مدنی وقتی با اعتماد اجتماعی ترکیب شده و بوسیله همبستگی اجتماعی پشتیبانی شود، سرمایه اجتماعی را بوجود می‌آورد؛ بنابراین سرمایه اجتماعی فرصت‌های جدیدی برای جوامع جهت مشارکت در زندگی مدنی را بوجود می‌آورد. سالم سازی فضای گذران مطلوب اوقات فراغت، آموزش اصول شهروندی، تنویر و آگاه سازی مردم نسبت به حقوق خود، تقویت همگرایی ملی و تسریع روند ملت سازی و حتی امت سازی (امت اسلامی) و به طور خلاصه آگاه سازی مردم نسبت به موقعیت اجتماعی و جهانی که در آن قرار دارند و دعوت مردم برای ساختن و پردازش وضعیت برتر و ارائه تعریفی از خود و شناخت هویت تاریخی از مهم‌ترین اهداف اجتماعی در راستای تقویت سرمایه‌های اجتماعی هر جامعه ای می‌تواند باشد. در خصوص رابطه سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات، کامران و ارشادی (۱۳۸۸)، هاشمی نصرت آباد و همکاران (۱۳۹۰)، امیر خانی و عارف نژاد (۱۳۹۱)، بهادری خسروشاهی و همکاران (۱۳۹۱)، عبدالملکی و همکاران (۱۳۹۲)، کیامرثی و مومنی (۱۳۹۲)،

موفقیت فردی دانسته و در زمان بروز مشکلات تمایل به برطرف کردن مشکلات با اطرافیان خود را دارند. اگر وابستگی عاطفی از طریق اجتماعی شدن در جامعه تعمیم یافته و در ذهن افراد رسوب می‌کند، پس مقابله در برابر مشکلات و سختی‌ها به عنوان یکی از عوامل موثر در اجتماعی شدن در این بین نقش موثری ایفا می‌کنند. در خصوص رابطه تاب آوری و سرمایه اجتماعی نتایج تحقیق حاضر با تحقیقات، خلعتبری و بهاری (۱۳۸۹) که در پژوهش خود رابطه مثبت و معنی داری بین تاب آوری و رضایت از زندگی را گزارش کردند، کفاش پور و همکاران (۱۳۹۱)، امیر خانی و عارف نژاد (۱۳۹۱)، کیامرثی و مومنی (۱۳۹۲) که در تحقیقات خود رابطه مثبتی بین تاب آوری و سرمایه اجتماعی بدست آوردند، همچنین تحقیقات کارل و چسین (۲۰۰۴) که در مطالعه خود رابطه مثبتی بین تاب آوری و بازگشت به وضعیت مطلوب را گزارش کردند، ریو (۲۰۰۵)، ارک، زیمونس، استین و همکاران (۲۰۰۸) که در تحقیق خود همبستگی مثبتی بین تاب آوری و هیجانات مثبت را گزارش نمود، همخوانی دارد. فرد تاب آور، ارتباط اجتماعی بیشتری با دیگران دارد و زمانی که درگیر مکالمه با دوستان و اطرافیان خود می‌شود، به نوعی با او درد و دل می‌کند و انتظار دریافت حمایت دارد. اینگونه افراد زمانی که این حمایت را دریافت می‌کنند به سازگاری بیشتری دست یافته، بهتر با موقعیت‌های تنش‌زا برخورد می‌نمایند. به عبارتی توانایی ایجاد و حفظ دوستی با دوام و داشتن سرمایه اجتماعی بالا از عوامل مهم در افزایش تاب آوری است. در واقع هر چه فرد بیشتر دارای ارتباطات اجتماعی باشد، از حمایت روانی و اجتماعی بیشتری برخوردار شده، به همان نسبت از تاب آوری بالاتری برخوردار خواهد شد. در دانشگاه‌ها نقش مراکز مشاوره برای افزایش تاب آوری غیرقابل انکار است، این مراکز می‌توانند با ارائه خدمات با کیفیت به دانشجویان در افزایش تاب آوری آنان موثر باشند.

سرمایه اجتماعی یکی از مفاهیم کلیدی علوم اجتماعی است که در دوره جدید بخش قابل توجهی از ادبیات علوم

برنامه‌های مفرح و جذاب که موجب گردهم آمدن بیشتر دانشجویان در کنار یکدیگر می‌شود، به افزایش میزان سرمایه اجتماعی و بخصوص شبکه روابط اجتماعی آنان کمک کنند.

۲. باتوجه به رابطه مستقیم و مثبت خوش بینی و سرمایه اجتماعی دانشجویان در این تحقیق، به مسئولین و برنامه ریزان سطح عالی کشور پیشنهاد می‌شود که با بوجود آوردن شرایط مناسبی در بین جوانان(بخصوص در زمینه های اشتغال، ازدواج و ...)، به افزایش میزان خوش بینی آنها و در نتیجه سرمایه اجتماعی آنان کمک کنند.

۳. باتوجه به رابطه مستقیم و مثبت تاب آوری و سرمایه اجتماعی دانشجویان در این تحقیق، به مدیران و برنامه ریزان دانشگاهی پیشنهاد می‌شود به حل ابهامات دانشجویان در خصوص آینده از طریق برگزاری دوره های مختلف آموزشی کمک نمایند.

۴. باتوجه به رابطه مستقیم و مثبت سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی دانشجویان در این تحقیق، به خانواده های دانشجویان پیشنهاد می‌شود که با فراهم آوردن جو حمایتی در خانواده(به خصوص برای دختران) و برنامه ریزی مناسب برای پیشرفت تحصیلی و شغلی فرزندان، از دغدغه های فکری آنان بکاهند.

که در تحقیقات خود رابطه مثبتی بین سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی گزارش کردند، کیم و پارک (۲۰۰۱)، رکوثنا (۲۰۰۳) که در تحقیقات خود رابطه مثبتی بین سرمایه روانشناختی و کیفیت زندگی کاری بدست آوردند، عقیبی و ویلسون (۲۰۰۵) که رابطه معنی داری بین سرمایه اجتماعی و سرمایه روانشناختی را بدست آوردند، کریستن، هاسلی و پترسن (۲۰۰۷) که رابطه معنی داری بین سرمایه اجتماعی و سلامت روان را بدست آوردند، کانازاوا و همکاران (۲۰۰۹)، جورج (۲۰۱۰)، لوتانس و همکاران (۲۰۱۳) که رابطه مستقیم و مثبتی بین مولفه های سرمایه روانشناختی و سرمایه اجتماعی بدست آوردند، همسویی دارد. بنابراین ارتقای سرمایه روانشناختی در جامعه، شاخص توانمندی نظام اجتماعی به شمار می‌رود. این توانمندی به لحاظ عملی از طریق ارزیابی زندگی افراد جامعه مدنظر قرار می‌گیرد. بنابراین سیاست گذاران و برنامه ریزان باید بر اساس ابزار و امکانات موجود کیفیت زندگی افراد جامعه را ارتقاء دهند، نوعی تعادل و یکپارچگی فعال در جامعه به وجود آورند و با یک نظام تبلیغاتی به تقویت مناسبات و همبستگی های اجتماعی پردازند.

باتوجه به نتایج این تحقیق، پیشنهادات زیر ارائه می‌گردد:

۱. باتوجه به رابطه مستقیم و مثبت امیدواری و سرمایه اجتماعی دانشجویان در این تحقیق، به مدیران و برنامه ریزان دانشگاهی پیشنهاد می‌شود که با ارائه و تدوین

منابع

- امیر خانی، طیبه و عارف نژاد، محسن (۱۳۹۱)، تحلیل تاثیر رفتار شهروندی سازمانی و سرمایه روانشناختی بر سرمایه اجتماعی، فصلنامه علوم مدیریت ایران، سال هفتم، شماره ۲، صص ۸۹-۱۱۲.
- بوردیو، پیر (۱۳۸۰)، نظریه کنش، دلایل عملی و انتخاب عقلانی، ترجمه: مرتضی مردی‌ها، تهران: انتشارات نقش و نگار.
- بهادری خسروشاهی، جعفر و همکاران (۱۳۹۱)، رابطه سرمایه روانشناختی با سرمایه اجتماعی دانشجویان دانشگاه تبریز، پژوهش و سلامت، دوره ۲، شماره ۱، صص: ۱۴۵-۱۵۳.
- پارسامهر، مهربان. جسمانی، سمیه (۱۳۹۰)، نقش سرمایه اجتماعی بر مصرف ورزش (تماشای ورزش) مطالعه موردی جوانان شهر یزد، دو فصلنامه پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، سال اول شماره ۱ (۱۷ پیاپی).
- پاتنام، رابرت. (۱۳۸۴)، جامعه برخوردار، سرمایه اجتماعی و زندگی عمومی؛ ترجمه: افشین خاکباز و حسن پویان، تهران: نشر شیرازه.
- عبدالملکی، حسین و همکاران (۱۳۹۲)، بررسی رابطه سرمایه اجتماعی و سلامت روان، مطالعه موردی دانشجویان دانشکده تربیت بدنی دانشگاه تهران، مطالعات فرهنگی در ورزش، شماره دوم.
- فروهر، محمد و همکاران (۱۳۹۰)، تاثیر سرمایه روانشناختی و کارآفرینی اعضای هیات علمی دانشگاه، فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، سال دوم، شماره ۸.
- فیضی، سمیرا. رضوی، سید محمد حسین. منتظری، امیر (۱۳۹۳) مدل معادلات ساختاری عوامل موثر بر سرمایه اجتماعی کارکنان اداره کل ورزش و جوانان خراسان رضوی. پژوهش‌های کاربردی در مدیریت ورزشی. ۳ (۱۱). صص: ۶۵-۷۶.
- کفاش پور، آذر و همکاران (۱۳۹۱)، تاثیر قراردادهای روانشناختی بر اعتماد و تعهد سازمانی پرستاران بیمارستان قائم مشهد، فصلنامه بیمارستان.
- هاشمی نصرت آباد، تورج و همکاران (۱۳۹۱)، نقش سرمایه روانشناختی در بهزیستی روانی با توجه به تاثیرات تعدیلی سرمایه اجتماعی، پژوهش‌های روان‌شناسی اجتماعی، دوره ۱، شماره ۴، صص: ۱۲۳-۱۴۴.
- Åslund, C., Starrin, B., & Nilsson, K. W. (2014). Psychosomatic symptoms and low psychological well-being in relation to employment status: the influence of social capital in a large cross-sectional study in Sweden. *International Journal for Equity in Health*, 13(1), 22.
- Avey J B. Luthans F. Youssef C M. (2010), the additive value of positive psychological capital in predicting work attitudes and behaviors. *Journal of Management*; (36): 430-452.
- Ayan S. Kocacik F. (2010), the relation between the level of job satisfaction and types of personality in high school teachers. *Aust J Teacher Educ*; 35(1):27-41.
- Bandura A. (2008), an agentic perspective on positive psychology. In Lopez SJ, ed. *Positive psychology: Exploring the best in people*. Westport, CT: Greenwood Publishing Company: 167-196.
- Cole K. (2002), Well-being, psychological capital, and unemployment. *Journal of Health psychology*; 33(3): 122-139.
- Fredrickson B L. Tugade M M. Waugh C E. Larkin G R. (2003), what good are positive emotions in crises? A prospective study of resilience and emotions following the terrorist attacks on the United States on September 11th. *Pers Soc Psychol*; 84(2):365-76.
- Hodges Timothy D. (2010), an experimental study of the impact of psychological capital on performance engagement and the contagion effect. *A Dissertations from the College of Business Administration. University of Nebraska – Lincoln. Year 2010.*
- Larson M. Luthans F. (2006), Potential added value of psychological capital in predicting work attitudes. *J Leadersh Organ Stud*; 13(2):44-61.
- Lindfors P. Berntsson L. Lundberg U. (2006), Factor structure of Ryff's psychological well-being scales in Swedish female and male white-collar workers. *Personality and Individual Differences*; 40(6):1213-1222.
- Luthans F. Avey J B. Avolio B J. Peterson S J. (2010), the development and resulting performance impact of positive psychological capital. *Human Resource Development Quarterly*; (21):41-67.

- Luthans, F. Youssef, C. M., Sweetman, D. S., & Harms, P. D. (2013). Meeting the leadership challenge of employee well-being through relationship PsyCap and health PsyCap. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 20(1), 118-133.
- Parker C. Baltes B. Young S. Huff J. Altmann R. Lacost H. Roberts J. (2003), Relationships between psychological climate perceptions and work outcomes: a meta-analytic review. *Journal of Organizational Behavior*; 24: 389-416.
- Peterson S J. Luthans F. (2003), the positive impact and development of hopeful leaders. *Leadersh Organ Dev J*; 24(1):26-31.
- Sarracino F. (2010), Social capital and subjective well-being trends: Comparing 11 western European countries. *The Journal of Socio Economics, Elsevier*; 39(4): 482-517.
- Seligman M E P. Csikszentmihalyi M. (2000), Positive psychology: An introduction. *Journal of American Psychologist*; (55): 5-14.
- Snyder C R. (2000), *Handbook of hope*. San Diego: Academic Press Seligman, M. E. P. *Authentic happiness*. New York: Free Press.
- Stajkovic A D. (2003), Introducing positive psychology to work motivation: Development of a core confidence model. Presented to the academy of management national meeting, 2003 August 1-3; Seattle, Washington.
- Tonts, M. (2005). Competitive Sport and Social Capital in Rural Australia. *Journal of Rural Studies*, 21 (2): 137.
- Uslaner, Eric. M. (1998). "Social Capital, Television, and the "Mean World": Trust, Optimism and Civic Participation" *political psychology*, vol 19, No3.
- Veenhoven R. (2008), Healthy happiness: effects of happiness on physical health and the consequences for preventive health care. *Journal of Happiness Studies*; 9(3):449-469.
- Yip, W., Subramanian, S. V., Mitchell, A. D., Lee, D. T., Wang, J., & Kawachi, I. (2007). Does social capital enhance health and well-being? Evidence from rural China. *Social Science & Medicine*, 64(1), 35-49.

The role of psychological capital on social capital of Physical Education Students of Mashhad Universities

A. Ghane Sangatash¹, Z. Mirzazadeh^{*2}, S.M. Azimzadeh³, H. Abdolmaleki⁴

(Received: 21 September 2014

Accepted: 19 April 2015)

Abstract

Researcher's aim of this study was to determine the role of psychological capital on social capital of physical education students of Mashhad universities. The present study is considered as descriptive-correlation. The population was consisted of all students of physical education in Mashhad universities (Ferdowsi University, University of Imam Reza (AS), PNU and Islamic Azad University) (N= 1081 people). Sampling method was Stratified random with appropriate allocation (n= 496 people). The data collection instrument was a researcher - made questionnaire that developed based on Putnam and Luthans surveys and questionnaires. To ensure the validity of the questionnaire, the initial questionnaire was presented to 11 professors of social sciences and their summarized comments led to final questionnaire. The construct validity was examined by exploratory and confirmatory factor analysis. Cronbach's alpha coefficient was used to confirm the validity of the method which the reliability of social capital was 0.87 and psychological capital questionnaires, 0.84 respectively. At level of Inferential statistics data distribution was assessed through using Shapiro - Wilk and according to result of this test, to analyse the data Pearson correlation, regression analysis and two independent sample T test have been used. Statistical analysis showed that: Hope has a significant positive correlation with students' social capital ($r=0.274$, $P=0.001$). Optimism has a significant positive correlation with students' social capital ($r=0.248$, $P=0.001$). Resiliency has a significant positive correlation with students' social capital ($r=0.199$, $P=0.001$). Eventually psychological capital has a significant positive correlation with students' social capital ($r=0.262$, $P=0.001$). Also self-efficacy has not significant correlation with students' social capital as well ($r=0.085$, $P=0.059$).

Keywords

psychological capital, social capital, student, physical education.

1. M.A. in Sport Management Ferdowsi University of Mashhad

2. Assistant Professor of Sport Management Ferdowsi University of Mashhad, (Corresponding Author)

Email: z.mirzazadeh@um.ac.ir

3. Assistant Professor in Sport Management, Ferdowsi University of Mashhad

4. Faculty of physical education and sport science, Karaj branch, Islamic Azad University, Karaj, Iran